

ТАКСОНОМІЯ СІМПСОНА ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ РУХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ВІЙСЬКОВІЙ ОСВІТІ

Хачатрян А.Х., Білик В.А.

Військовий інститут танкових військ Національного технічного університету «Харківській політехнічний інститут», м. Харків

У сучасних умовах трансформації військової освіти особливої актуальності набуває впровадження ефективних педагогічних інструментів, які дозволяють цілеспрямовано формувати рухові навички, удосконалювати фізичну та спеціальну підготовку курсантів. Одним із таких інструментів є таксономія психомоторної сфери Сімпсона, яка передбачає поступове формування рухових дій за визначеними рівнями складності:

Сприйняття – здатність курсанта розпізнавати необхідні сигнали з навколишнього середовища, які вимагають рухової відповіді (наприклад, візуальні або звукові команди під час стрійової чи тактичної підготовки).

Установка готовності – формування психофізіологічної та емоційної готовності до дії (курсанти налаштовуються на виконання вправ, займають вихідне положення, демонструють мотивацію до дії).

Керована реакція – початкове виконання дії з опорою на інструкції, зразок або підказки (наприклад, вивчення нової вправи з подальшим повторенням за викладачем).

Автоматизм – впевнене та узгоджене виконання дії, що стало звичним (відпрацювання вправ до рівня автоматизму, наприклад, підтягування або вправи на швидкість і витривалість).

Складна відкалібрована реакція – точне та ефективне виконання складних рухових дій у змінних умовах (наприклад, подолання смуги перешкод з урахуванням стресових або часових обмежень).

Адаптація – уміння змінювати або комбінувати рухи відповідно до нових умов (варіативне виконання фізичних завдань у змінній тактичній обстановці, імпровізація у бойових вправах).

Креативне вдосконалення – здатність створювати нові рухові рішення або дії, що базуються на попередньому досвіді (наприклад, самостійна розробка ефективної тактики пересування в умовах бою).

Зміст таксономії Сімпсона логічно інтегрується в навчальну дисципліну “Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка”, оскільки саме в межах цієї дисципліни відбувається формування психомоторних якостей, розвиток фізичних здібностей, відпрацювання рухових дій, формування бойових навичок та адаптація курсантів до умов професійної діяльності. Застосування принципів таксономії дозволяє ефективно планувати навчальні заняття, формулювати цілі відповідно до етапів підготовки, здійснювати диференційований підхід до навчання і контролю, що значно підвищує результативність освітнього процесу.

Таким чином, використання таксономії Сімпсона є потужним інструментом для системного формування рухових компетентностей курсантів, забезпечення їх готовності до виконання службово-бойових завдань у реальних умовах.